

#EmmeVaikene

Mitä on vihapuhe
ja miten se liittyy sukupuoleen?

Mitä on vihapuhe?

Vihapuhe on sellaisia sanoja, ilmaisuja tai kuvia, jotka levittävät tai lietsovat vihaa yksilöä tai ihmisryhmää kohtaan. Vihapuhetta voi kohdata julkisilla paikoilla, viesteissä, sosiaalisessa mediassa ja keskustelupalstoilla tai kasvokkain. Sitä esiintyy sekä suljetuissa ryhmissä että avoimissa keskusteluissa. Vihapuhe voi esiintyä myös valokuvan, piirroksen, videon tai vaikka musiikin muodossa.

Vihapuhe on ihmisoikeusloukkaus. Se kumpuaa yhteiskunnan eriarvoisuudesta ja siitä seuraavasta syrjinnästä. Sen taustalla vaikuttavat ennakkoluulot ja stereotypiat. Vihapuhetta voi tapahtua missä tahansa ja kenelle tahansa. Sitä ei tarvitse sietää ja siihen pitää puuttua.

Vihapuhe ei koskaan ole hyväksyttävää.

Älä
vastaa
vihapuheeseen
vihapuheella.

MUU2017_319

Toimitus: Sonja Soronen, THL, Tasa-arvotiedon keskus

ISBN (painettu): 978-952-302-939-2

ISBN (verkko): 978-952-302-940-8

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-940-8>

Paino: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, 2017

Vihapuheen taustalla voivat olla esimerkiksi seuraaviin ominaisuuksiin liitetyt ennakkoluulot:

- ▷ sukupuoli, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu
- ▷ alkuperä, kansalaisuus tai kieli
- ▷ ihonväri
- ▷ uskonto tai elämänkatsomus
- ▷ seksuaalinen suuntautuminen
- ▷ vammaisuus

Laissa kiellettyjä vihapuheen muotoja ovat esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan, kunnianloukkaus, laitton uhkaus, vainoaminen sekä seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä. Myös ilmaukset, jotka eivät täytä rikoksen tunnusmerkkejä, voivat aiheuttaa vakavia haittoja toisille, ja niihin tulee puuttua. Vihapuhuja on aina vastuussa teoistaan.

Vihapuhe ei koskaan ole hyväksyttävää.

Päätä
lopettaa
vihailmauksien
käyttäminen.

Näin sanovat vihapuhetta kokeneet:

[Nukuin huonosti, koska tiesin, että viestejä voisi tulla lisää.
Odotin vain sitä, milloin seuraava viesti tulee,
ja se stressasi minua.]

[Menetin itseluottamukseni. Ihan sama,
vaikka muuttaisin pukeutumistyyliäni.
Joku kutsuisi minua silti huoraksi.]

[Hassua, että jotakuta tuntematonta
voi vihata niin paljon.]

[Silloin pitää sanoa itselleen,
että älä muutu siitä,
että sinuun kohdistuu vihaa.]

[Minun toiveeni on:
katso minua,
älä yhtä asiaa minussa.]

Miten vihapuhe liittyy sukupuoleen?

Sukupuoli vaikuttaa siihen, millaista vihapuhetta eri henkilöt tyypillisesti kohtaavat.

Poikiin ja miehiin kohdistuva vihapuhe liittyy usein siihen, mitä he ovat sanoneet. Se voi olla heidän taitojensa ja osaamisensa vähättelyä tai fyysisellä väkivallalla uhkailua.

Tytöt, naiset ja sukupuolivähemmistöt kohtaavat vihapuhetta erityisesti sukupuolen, sukupuolen ilmaisun tai sukupuoli-identiteetin perusteella. Heidän kokemansa vihapuhe liittyy usein myös seksuaalisuuteen ja ulkonäköön. Se voi olla kehoon liittyviä ilkeitä kommentteja, seksuaalista häirintää, seksuaalisella väkivallalla uhkailua tai intiimien kuvien levittämistä ilman lupaa.

Edellä mainitut esimerkit ovat tyypillisiä eri sukupuolten kokemia vihapuheen muotoja. Kuitenkin mikä tahansa vihapuheen muoto voi kohdistua keneen tahansa. Esimerkiksi ulkonäköön liittyvät halventavat kommentit voivat kohdistua myös poikiin. Myös tyttöjen mielipiteitä ja taitoja vähätellään.

Tyttöihin, naisiin ja sukupuoli-vähemmistöihin kohdistuva vihapuhe kumpuaa sukupuolten välisestä valtasuhteista. Se on syrjintää, joka on esteenä sukupuolten tasa-arvon toteutumiselle.

Vihapuhe ei koskaan ole hyväksyttävää.

Kerro
kohtaamastasi
vihapuheesta
luotettavalle
henkilölle.

Mitä vaikutuksia vihapuheella on?

Vihapuhe vaikuttaa haitallisesti sekä sen kohteiksi joutuneisiin yksilöihin että koko yhteiskuntaan. Vihapuhe loukkaa ihmisoikeuksia ja vahvistaa yhteiskunnassa vallitsevaa eriarvoisuutta. Vihapuheella luodaan pelkoa ja pyritään vaientamaan yksilöitä, ihmisryhmiä sekä heidän oikeuksiensa puolestapuhujia. Siten vihapuhe kaventaa kaikille yhdenvertaisesti kuuluvaa sananvapautta.

Ihmiset reagoivat vihapuheeseen eri tavoin, eivätkä vihapuheen vaikutukset aina näy ulospäin. Vihapuhe voi vaikuttaa negatiivisesti itsetuntoon sekä aiheuttaa pelon ja alemmuuden tunnetta, ulkopuolisuutta ja yksinäisyyttä. Muita seurauksia voivat olla stressi, huono keskittymiskyky, päänsärky, vatsakivut, univaikeudet ja ruokahaluttomuus. Vihapuhe voi myös saada jäämään pois tapahtumista tai pidättäytymään keskusteluista.

Muille osoitetut vihapuhetta sisältävät viestit ja kommentit voivat loukata yhtä paljon, kuin jos olisit saanut viestit itse. Näin voi käydä etenkin silloin, jos sinulla on jotain yhteistä vihapuheen kohteen kanssa. Tällöin voi tuntua siltä kuin nimittely tai uhkailu olisi kohdistettu sinuun.

Vihapuhe on väkivaltaa, josta vastuussa on aina sen tekijä. Vihapuheelle on tyypillistä, että se kohdistetaan usein ja toistuvasti samaa henkilöä tai ihmisryhmää vastaan. Se voi myös johtaa fyysiseen väkivaltaan.

Vihapuhe ei koskaan ole hyväksyttävää.

Anna keskusteluissa tilaa niille ryhmille, jotka kohtaavat vihapuhetta usein.

Monet eivät enää osallistu keskusteluihin, joissa ovat saaneet ikäviä kommentteja tai nähneet muiden saavan niitä. Kun vihapuhe johtaa siihen, että tietyt ihmiset tai ihmisryhmät vetäytyvät julkisista keskusteluista, menettää yhteiskunta tärkeitä ääniä ja näkökulmia.

Vihapuheen juuret ovat yhteiskunnan eriarvoisuudessa, syrjivissä asenteissa, ennakkoluuloissa ja stereotyyppioissa. Vihapuhe kytkeytyy vallankäyttöön. Sillä pyritään vaientamaan yksilöitä tai ihmisryhmiä tiettyjen ominaisuuksien, kuten esimerkiksi sukupuolen, ihonvärin, vammaisuuden tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella.

Syällisyyden tunne ja häpeä voivat estää hakemasta apua. Netissä saatetaan esimerkiksi levittää kuvia tai videoita, jotka olet tarkoittanut yksityiseen käyttöön. Oman kuvan tai videon lähettäminen esimerkiksi kumppanille ei ole väärin, mutta sen levittäminen ilman lupaa on rikos. Syllinen on aina kuvien tai videon levittäjä, et sinä. Kerro asiasta luotettavalle henkilölle, jotta saat apua ja tukea. Asiasta voi myös tehdä ilmoituksen poliisille.

Vihapuhe ei koskaan ole hyväksyttävää.

Älä sano verkossa mitään sellaista, mitä et olisi valmis sanomaan ystävällesi kasvokkain.

Mitä voit tehdä?

Voit toimia vihapuhetta vastaan tuomalla esiin vastaääniä. Osallistu rohkeasti keskusteluihin näkyvin kannanotoin ja perustelluin mielipitein. Näin osoitat tukea vihapuheen kohteelle ja välität vihapuhujalle viestin siitä, ettei vihapuhe ole hyväksyttävää. Muista kuitenkin, että vihapuheeseen ei ole pakko jaksaa vastata. Pidä huolta omista rajoistasi ja jaksamisestasi.

Mitä voit tehdä, jos kohtaat vihapuhetta?

▷ **Älä jää yksin**

Kerro asiasta luotettavalle henkilölle, ja vaadi, että asialle tehdään jotain. Voit myös ilmoittaa vihapuheesta poliisille. Muista, että sinuun kohdistunut vihapuhe ei koskaan ole syytäsi.

▷ **Kerro heti**

Kerro kokemastasi mahdollisimman pian, jotta saat apua ja tukea ja vihapuheeseen voidaan puuttua.

▷ **Tallenna viesti, kuva tai video**

Ota kuvakaappaus viestistä tai kuvasta, jotta sinulle jää todiste, vaikka kuva tai viesti poistettaisiin myöhemmin.

▷ **Ilmianna julkaisu**

Sisällön ilmiantaminen on mahdollista monilla nettisivuilla. Voit ilmiantaa sisällön riippumatta siitä, onko se laiton tai sivuston toimintaperiaatteiden vastainen. Jos ilmiantaminen ei ole mahdollista, löydät verkkosivun ylläpitäjän tiedot Viestintäviraston [Who is](#) -palvelusta.

Mitä voit tehdä, jos huomaat jonkun muun kohtaavan vihapuhetta?

▷ Tue kaveriasi

Kuuntele ja usko, mitä kaverisi sinulle kertoo. Älä vähättele tapahtunutta tai syytä kaveriasi hänen kokemastaan vihapuheesta. Kannusta häntä kertomaan asiasta luotettavalle aikuiselle ja/tai ilmoittamaan asiasta poliisille.

▷ Kerro luotettavalle aikuiselle

On tärkeää kertoa jollekin aikuiselle siitä, mitä näit. Tällä tavalla autat ystävääsi, mutta vaikutat myös siihen, että vihapuheeseen voidaan puuttua. Toimi kaverisi puolesta vain hänen luvullaan. Näin varmistat, ettet vahingossa paljasta kaverisi yksityisasiota.

▷ Älä edistä vihaa

Älä tykkää vihapuhetta sisältävistä viesteistä, kuvista tai videoista tai jaa niitä. Älä koskaan vastaa vihapuheeseen vihapuheella.

▷ Jos vastaat, vastaa asiallisesti

Jos vastaat vihapuheeseen, tee se asiallisesti ja perustele mielipiteesi. Muista, että vihapuheeseen ei tarvitse vastata. Vastaaminen ei välttämättä vie asiaa eteenpäin, sillä kirjoittaja haluaa aiheuttaa sinussa reaktion. Vastaaminen voi ylläyttää kirjoittajaa entisestään.

▷ Ilmianna julkaisu

Sisällön ilmiantaminen on mahdollista monilla nettisivuilla. Voit ilmiantaa sisällön huolimatta siitä, onko se laiton tai sivuston toimintaperiaatteiden vastainen. Jos ilmiantaminen ei ole mahdollista, löydät verkkosivun ylläpitäjän tiedot Viestintäviraston [Who is](#) -palvelusta.

Täältä saat apua

eivihapuheelle.fi

Ei vihapuheelle -liikkeen sivuilta löydät tietoa vihapuheesta ja ohjeita siitä, kuinka toimia vihapuhetta vastaan.

@eivihapuheelle

---

mll.fi/nuortennetti

Voit soittaa Lasten ja nuorten puhelimeen mistä tahansa sinua mietityttävästä asiasta. Voit ottaa yhteyttä myös chatissa tai nettikirjeellä.

@mll_nuortennetti

---

netari.fi

Verkkuuorisotalo Netarin työntekijöiden kanssa voit jutella chatissa mistä vain luottamuksellisesti.

@hemmohahmo

Netari

---

nuortenexit.fi

Nuorten Exit tarjoaa tietoa ja tukea 13–29-vuotiaille nuorille seksuaalisen kaltoinkohtelun ja vastikkeellisen seksin tilanteisiin.

@nuortenexit

Nuorten Exit

---

poliisi.fi

Poliisilla on velvollisuus valvoa vihapuhetta ja puuttua siihen.

Poliisin sivuilta löydät tietoa rikosilmoituksen tekemisestä.

@suomen_poliisi

Poliisitube

---

poliisi.fi/nettivinkki

Sivun kautta voit ilmoittaa poliisille internetissä kohtaamastasi vihapuheesta.

---

nollalinja.fi

Nollalinja on auttava puhelin lähisuhdeväkivaltaa ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kokeneille.

tasa-arvo.fi

Tasa-arvovaltuutetulta saat ohjeita ja neuvoja, jos epäilet, että sinua on syrjitty sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.

@tasaarvovaltuutettu

Tasa-arvovaltuutettu

---

syrjinta.fi

Yhdenvertaisuusvaltuutettu neuvoo ja auttaa, jos olet kokenut tai havainnut syrjintää.

@yhdenvertaisuusvaltuutettu

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

---

pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/lapset-digitaalinen-media/nettivihje

Nettivihjeen kautta voit tehdä ilmoituksen internetissä olevasta, lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvästä laittomasta toiminnasta.

@pelastakaalapset

Pelastakaa Lapset

---

e-talo.fi

E-Talo on neuvonta- ja tukipalvelu 10–28 -vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille. E-Talossa on Tyttöjen ja Poikien e-Talot ja Sateenkaaritila.

---

poikienpuhelin.fi

Poikien puhelin on auttava puhelin alle 20-vuotiaille pojille ja nuorille miehille. Poikien puhelimella on myös neuvontachat.

@poikienpuhelin

Poikien Puhelin

---

naistenlinja.fi

Naisten Linja on neuvonta- ja tukipalvelu väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille naisille ja tytöille.

@naistenlinja

---

thl.fi/tasa-arvo

Tasa-arvotiedon keskuksen (THL) sivuilta löydät tietoa sukupuolten tasa-arvosta ja vihapuheesta. Sivuilla on sanasto, joka kokoaa yhteen sukupuoleen ja tasa-arvoon liittyviä termejä ja määritelmiä.

Vihapuhe on sellaisia sanoja,
ilmaisuja tai kuvia,
jotka levittävät tai lietsovat vihaa
yksilöä tai ihmisryhmää kohtaan.

Vihapuhetta voi tapahtua
missä tahansa ja kenelle tahansa.
Sitä ei tarvitse sietää ja siihen pitää puuttua.

**Vihapuhe
ei koskaan ole
hyväksyttävää.**

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Pohjoismaiden
ministerineuvosto